

Wojciech Słomski

"Motyw wyjścia w Biblii : od historii do teologii", Bogdan Ponizy, Poznań 2001 : [recenzja]

Doctrina. Studia społeczno-polityczne 2, 447-449

2005

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Wojciech Słomski

**Bogdan Poniży, *Motyw Wyjścia w Biblii.*
Od historii do teologii.
Biblioteka pomocy naukowych, Poznań 2001**

Wyjście Izraelitów z niewoli egipskiej jest tematem wielokrotnie poruszonym przez Pismo Święte. Książka Bogdana Poniży odnosi się do związków historyczno-teologicznych owego wydarzenia z Jezusem Chrystusem. Fenomen Wyjścia, tkwi głęboko w Świadomości Narodu Wybranego. Często katecheza pierwszych chrześcijan pokolenia czasów tworzenia się Nowego Testamentu interpretuje historię zbawienia na wzór tego, czego doświadczyli Izraelici w przeszłości. Dawne fakty z historii Izraela - jak pisze Poniży, same w sobie jedyne i niepowtarzalne, zaczęły urastać do rangi symbolu, obrazu, figury, typu - przyszłego zbawienia. „Dramatyczne położenie Hebrajczyków w Egipcie jest punktem wyjścia do całego łańcucha wydarzeń, w których Izrael rozpoznał działanie Boga i doświadczył Jego potęgę i miłość”.

Książka Bogdana Poniży składa się z czterech rozdziałów. Pierwszy rozdział jest najobszerniejszy i w oparciu o fragmentaryczne dane biblijne usiłuje zrekonstruować okoliczności pobytu Izraelitów nad Nilem, zmaganie z faraonem i wyjście oraz towarzyszące pielgrzymom doświadczenie Bożej bliskości i życzliwości na pustyni.

W rozdziale drugim autor ukazał, w jaki sposób anonimowy prorok niewoli babilońskiej, circa siedem wieków po wyzwoleniu, w doświadczeniach wyjścia przodków widzi obraz i gwarancję jeszcze doskonalszego wyzwolenia, dokonanego przez Nowego Mojżesza - Sługę Jahwe.

W kolejnym rozdziale Poniży prezentuje spojrzenie na Wyjście oczyma mędrca, circa dwanaście wieków po historycznych wydarzeniach. Wychoząc z nich przekazuje wyznawcom przebywającym na tej samej ziemi egipskiej, że Boże działanie w historii można ująć w dwóch zasadach Jego pedagogii, ta sama rzecz może być narzędziem nagrody lub kary, czym kto grzeszy, tym bywa karany. Ten swego rodzaju mechanizm działania, określa także w sposób grecki, a więc czytelny dla ówczesnego, szerokiego świata, także spoza kręgów judaizmu terminem „Opatrzność”.

Tematem ostatniego, czwartego rozdziału jest ukazanie przez pisarzy Nowego Testamentu, portretu Odkupiciela Jezusa Chrystusa. Pisarze ci, patrzą na Niego nie tylko przez pryzmat zmartwychwstania, ale widzą w Nim właśnie wypełnienie starotestamentalnych oczekiwań.

Typologia Wyjścia była zresztą wspólna dla całego Kościoła apostołskiego. Idea interpretacji dzieła i osoby Jezusa Chrystusa w świetle wydarzeń exodusu pojawiła się we wszystkich nurtach nowotestamentalnej tradycji. Teksty wskazują, że sam Jezus dawał do zrozumienia uczniom, że swoją misję rozumie jako wypełnienie typów wyjścia.

Po wielu logicznych analizach autor pracy zadając pytanie o to, w którym momencie publicznej działalności Jezus najpełniej, najbardziej jednoznacznie ukazuje swą misję w tej typologii, odpowiada, że ten moment następuje podczas ustanowienia Eucharystii. Sam Jezus jako czas swej mesjańskiej konfrontacji wybrał Święto Paschy. Ostatnia Wieczerza ma miejsce dokładnie w tym kontekście czasowym. Gdy Jezus ogłosił uczniom znaczenie swojej Śmierci, błogosławieństwo chleba i wina wiąże z historią uwolnienia z Egiptu i darem Ziemi. Szczególnym celem obchodu Paschy było wspomnienie dziękczynienia za dzieła zbawcze pierwszego wyjścia i ufność w przyszłe, jeszcze większe zbawienie. Podczas błogosławienia kielicha Jezus uroczyście oświadczył, że godzina ustanowienia Nowego Przymierza zapowiedziana przez Proroków, ostatecznie nadeszła: *Ten kielich jest Nowym Przymierzem we Krwi mojej* (1 Kor 11, 25).

Podobnie wszyscy pisarze ewangelii łączą Ostatnią Wieczerzę i Ofiarę Krzyża z Paschą. Ustanawiając Eucharystię, Jezus powiązał centralne wydarzenie nowej ekonomii z centralnym wydarzeniem Starego Testamentu, które uczynił w ten sposób jednym z motywów swojej obecności z Ludem Wybranym Nowego Przymierza poprzez wszystkie lata, aż do końca świata (Mt 28, 20).

Praca ma charakter jak najbardziej naukowy. Zawiera przypisy i bibliografię. Dodatkowo autor postarał się o maleńkie przedstawienie tematu w języku angielskim. Motyw biblijny, jakim jest zagadnienie exodusu, przedstawiony jest w sposób kompetentny. Praca przyczynia się do rozjaśnienia wątku znanego wszystkim, lecz zinterpretowanego w sposób ciekawy i naukowy. Z książki B. Poniży skorzystać mogą wszyscy, którzy zdecydują się na lekturę. Praca jest skuteczną pomocą naukową. Myślę, że warto przeczytać i docenić wiedzę i pracę autora *Motywu Wyjścia w Biblii*.

Wojciech SŁOMSKI

Prof. dr hab., Dziekan Wydziału Zarządzania, Wydział Zarządzania, Wyższa Szkoła Finansów i Zarządzania w Warszawie

Тамара И. Яковук

Войцех Сломский, *Персоналистическое видение свободы. В кругу концепции человеческой свободы Эммануэля Мунье, Варшава 2000, 158. с*

Эммануэль Мунье автор *La revolution personaliste et communautaire, 1934, Manifeste au service du personalisme, 1936, Qu'est-ce que le personalisme? 1947*, а также других великолепных философских произведений, оказал большое влияние не только на современную философию, но и на определённое общественно-политическое движение. Постулируя необходимость радикального разрыва с эгоизмом индивидуализма и настраиваясь на общение с другими, а также на полное вовлечение в борьбу против господства силы и ситуаций, опирающихся на насилие, Э. Мунье займёт почётное место среди тех, кто сформулировал условия и предпосылки новой цивилизации – персоналистической цивилизации. Цивилизации, превозмогшей как отчуждение Нарцисса, так и отчуждение Геркулеса и возвращающей человека другому человеку живущему здесь и сейчас.

Персонализм Э. Мунье стал особенно привлекателен после II мировой войны для многих людей представляющих, разные – часто противоборствующие – философские и политические направления не только над Сенной, но и восточнее неё. С муньеровским персонализмом связывали также определённые надежды христиане и марксисты, особенно в Польше. Здесь следует также заметить, что сам Э. Мунье был в Польше (1946 г.), до конца своей жизни интересовался переменами в ней и персоналистическим движением поляков. В Польше издано большое количество переводов статей и трудов Э. Мунье. Правомерно утверждать о том, что его творчество вдохновило множество авторов различных ориентаций, в том числе и к диалогу.

Монография *Персоналистическое видение свободы. В кругу концепции человеческой свободы Эммануэля Мунье* возникла в результате основательного изучения В. Сломским муньеровской философии и является, наверное, наиболее созревшей его научной работой. В последующих шести главах она представляет: Э. Мунье как человека и философа, понятие персонализма, концепцию личности в христианском персонализме, философские основы персонализма, свободу, её значение и роль, а также важнейшие концепции, возникающие на этом фоне, персоналистическую концепцию свободы.

Обращаясь к личности Э. Мунье, В. Сломский указывает на важные обстоятельства биографии человека, необычайно увлеченного и исполняю-